

**Badanie losów
absolwentów
szkół zawodowych
2016
- streszczenie**

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Polityki Regionalnej

CO ROBIĄ ABSOLWENCI PO UKOŃCZENIU SZKOŁY ZAWODOWEJ?

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego zrealizowało badanie opisujące losy edukacyjno-zawodowe absolwentów: techników, zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych. Osoby, które ukończyły szkołę w 2015 roku, po roku od ukończenia placówki (tj. w 2016) zostały poproszone o wskazanie, co aktualnie robią, co w ukończonej szkole było najcenniejsze i pomocne w dalszej karierze oraz czego w nauce szkolnej zabrakło? Osoby pracujące opisały warunki pracy, a dla osób uczących się warunki nauki. Sytuacja absolwentów z 2016 roku została porównana do warunków z poprzednich lat.

Technikum szkołą zawodową pierwszego wyboru

W ostatnich latach obserwowana jest **zmiana preferencji edukacyjnych młodzieży**. W związku z niższym demograficznym do szkół trafia coraz mniej dzieci i młodzieży. Zmniejszenie liczby dzieci nie jest równomierne we wszystkich typach szkół ponadgimnazjalnych. Najwięcej ubyło ich w liceach oraz nieznacznie w zasadniczych szkołach zawodowych. Technika „poprawiły stan posiadania”, co przy równoczesnym zmniejszeniu zainteresowania pozostałymi typami szkół, przekłada się na znaczący wzrost techników w strukturze absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. Oferta techników umożliwiająca absolwentom zarówno podejmowanie pracy, jak również kontynuację nauki (bądź równoczesne łączenie tych aktywności), uznana została przez młodzież za najbardziej atrakcyjną, co przełożyło się zarówno na popularność tych placówek, jak również efekty uzyskiwane przez absolwentów na kolejnych etapach kariery edukacyjno-zawodowej.

Poprawa sytuacji na wszystkich frontach

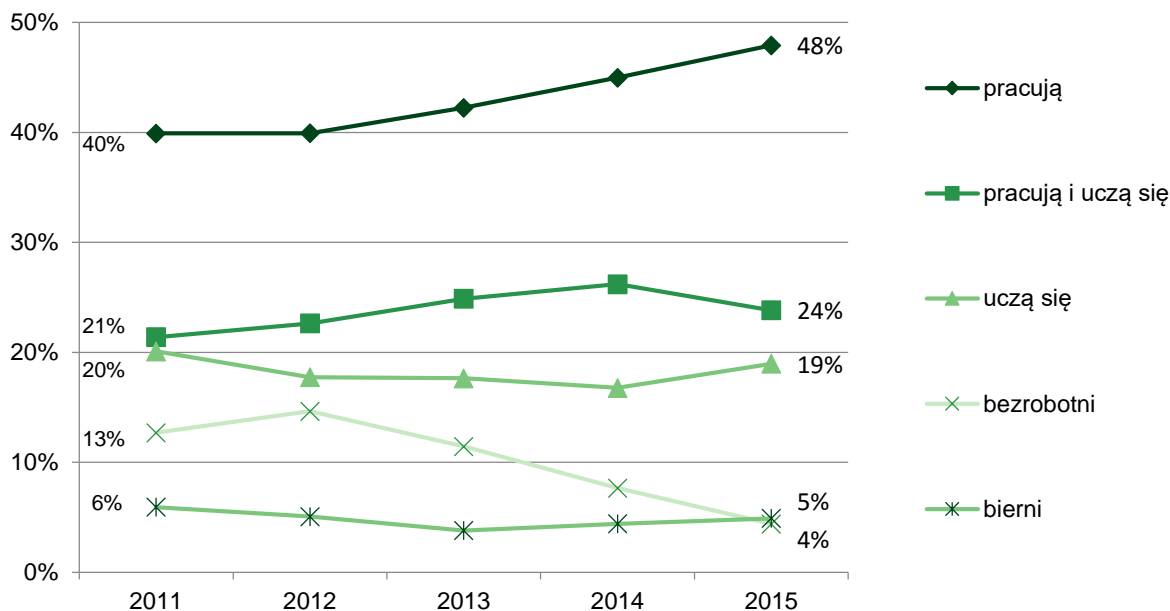
W porównaniu do poprzednich edycji badania **sytuacja absolwentów poprawiła się**. W ostatnich 5 latach (2012–2016) udział NEETs¹ zmniejszył się z 19% do 9% (o 10 p.p.), przy czym udział bezrobotnych znacząco spadł z 13% do 4%, a udział biernych zawodowo pozostał niemal na niezmiennym poziomie (spadek z 6% do 5%). Zdecydowana poprawa była możliwa dzięki polepszeniu sytuacji na rynku pracy. W analizowanym okresie o 8 p.p. wzrósł udział pracujących, 3 p.p. łączących pracę z nauką oraz o 1 p.p. zmniejszył się udział wyłącznie uczących się. Prezentowane zmiany świadczą zarówno o ułatwieniach w znalezieniu pracy, jak również o rosnącej atrakcyjności podejmowania zatrudnienia. Stąd wzrastający udział łączących pracę z nauką przy równoczesnym niewielkim spadku wyłącznie uczących się. Z tego powodu zwiększa

---

¹ NEETs z ang. *Not in Education, Employment, or Training* - kategoria osób poza edukacją, zatrudnieniem oraz nieuczestnicząca w szkoleniach.

się atrakcyjność podejmowania edukacji w technikum – trybie nauki gwarantującym dużą różnorodność atrakcyjnych ścieżek kariery.

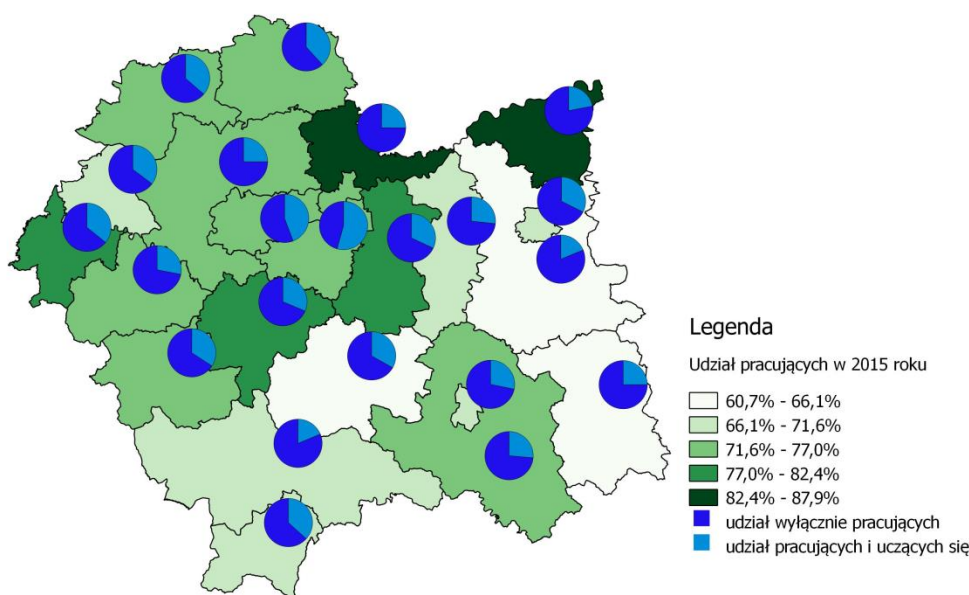
Wykres 1. Status absolwentów z lat 2011-2015 po roku od ukończeniu szkoły

Źródło: badanie, obliczenia własne

Zmiana sytuacji na lepsze nie była równomierna we wszystkich grupach absolwentów. Udział biernych zawodowo w każdej z grup pozostał niemal na niezmiennym poziomie, a spadek udziału bezrobotnych wahał się od 7 p.p. (w technikum) do 10 p.p. (w szkole policealnej). *Per saldo* ograniczenie bezrobocia w każdym typie kształcenia odbywało się za sprawą innej grupy. W technikum poprzez wzrost wyłącznie pracujących (o 8 p.p.), w szkole zasadniczej zawodowej przez wzrost wyłącznie pracujących (o 17 p.p.) przy równoczesnym spadku wyłącznie uczących się (o 10 p.p.), a w szkole policealnej wzrost łączących naukę z pracą (o 8 p.p.). Z kolei z punktu widzenia zawodów większa poprawa miała miejsce wśród reprezentantów branż budowlanej, rolno-przetwórczej, mechaniczno-mechatronicznej oraz administracyjno-biurowej.

Mapa 1. Udział pracujących absolwentów rocznika 2015 w podziale na wyłącznie pracujących oraz łączących pracę z nauką

Źródło: badanie, obliczenia własne

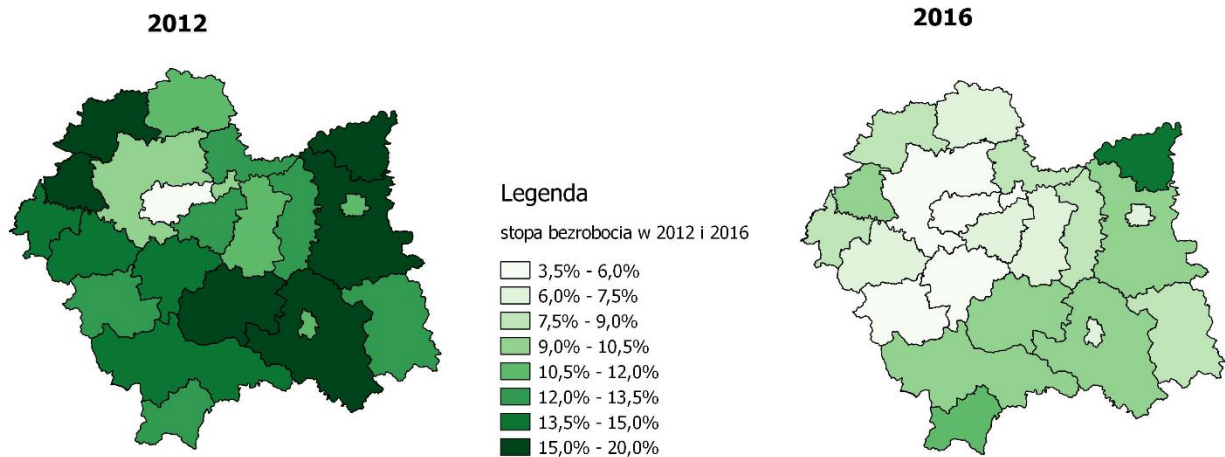
Z czego wynika poprawa sytuacji młodzieży na rynku pracy?

Polepszenie sytuacji absolwentów było możliwe dzięki korzystnym zmianom na rynku pracy – zmniejszeniu udziału bezrobotnej młodzieży towarzyszył znaczący spadek stopy bezrobocia, **poprawie warunków zatrudnieniowych** oraz **uruchomieniu programów wsparcia dla młodzieży**. W Małopolsce można było skorzystać z takich źródeł wsparcia jak: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (na lata 2015–2022 na cały program przeznaczono 605 mln zł), w którym I oś priorytetowa – „Osoby młode na rynku pracy” – w całości adresowana jest do młodzieży, Praca dla Młodych (w latach 2016–2018 na ten rządowy program przeznaczono 220 mln zł) oraz rezerwa Ministra (Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) na programy skierowane do młodych bezrobotnych, będąca do dyspozycji powiatowych urzędów pracy, która na lata 2014–2016 wyniosła 27,3 mln zł. Uruchomienie tych programów przypadło na bardzo dogodny moment z punktu widzenia sytuacji gospodarczej.

W momencie poprawy warunków rynkowych (można powiedzieć, że aktualnie mamy do czynienia z rynkiem pracownika) realizacja programów zakładających podjęcie pracy jest łatwiejsza. Niekorzystne zjawisko w postaci nadmiaru środków finansowych bądź nieadekwatne adresowanie wsparcia może przełożyć się na niepoprawną dystrybucję pomocy publicznej. Dalsze aktywizowanie napotyka barierę braku chętnych do uczestnictwa w programie lub braku właściwych instrumentów dostosowanych do rzeczywistych potrzeb wspieranej grupy. W momencie, gdy było programowane wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego, sytuacja młodzieży w Europie była bardzo zróżnicowana – w części południowej była bardzo niekorzystna, w części północnej dobra. Polska plasowała się powyżej średniej (udział NEETs w grupie wiekowej 15–24 lata w 2011 roku w Polsce był niższy o 1,4 p.p. niż średnio w krajach Unii Europejskiej – UE 27). Skierowanie dużych środków do tej grupy wówczas budziło wątpliwości (w dużo gorszej sytuacji na rynku pracy w Polsce były i są osoby starsze - w wieku powyżej 50 lat). W momencie projektowania wsparcia dla różnych grup na rynku pracy należy pamiętać o barierze absorpcji środków przez osoby młode oraz potrzebach osób starszych. Aktualna

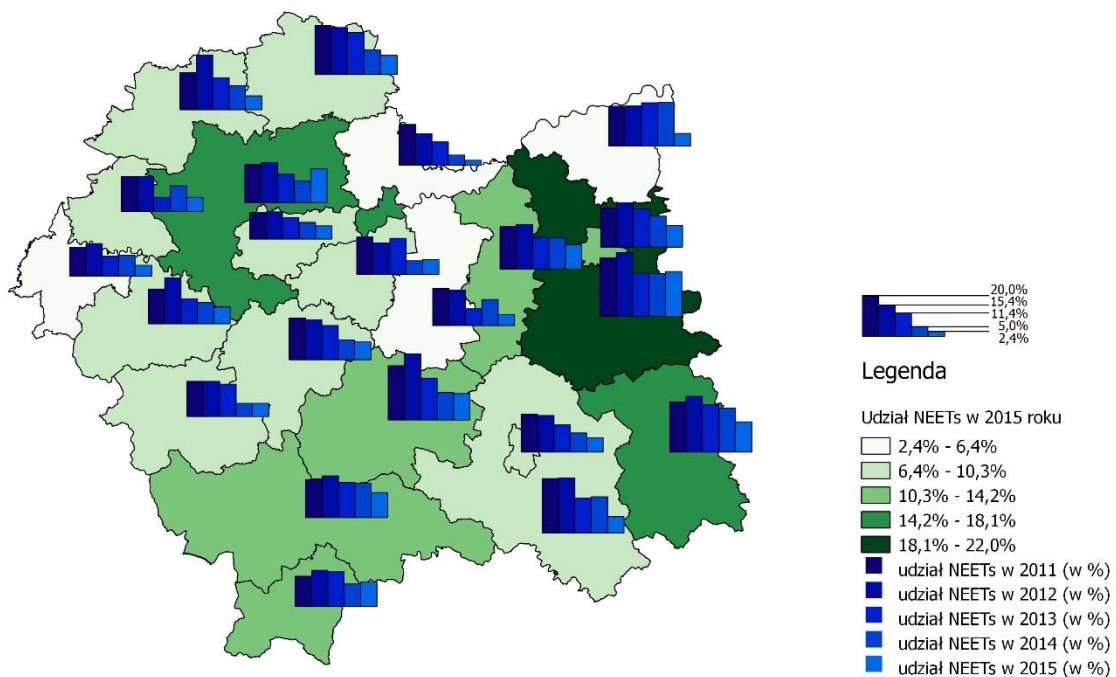
poprawa koniunktury gospodarczej sprzyja młodziemu w podejmowaniu zatrudnienia, a liczba zainteresowanych unijnym wsparciem spada.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach w 2012 oraz 2016 roku

Źródło: badanie, obliczenia własne

Mapa 3. Udział NEETs wśród absolwentów kończących naukę w 2015 roku oraz latach 2011-2015

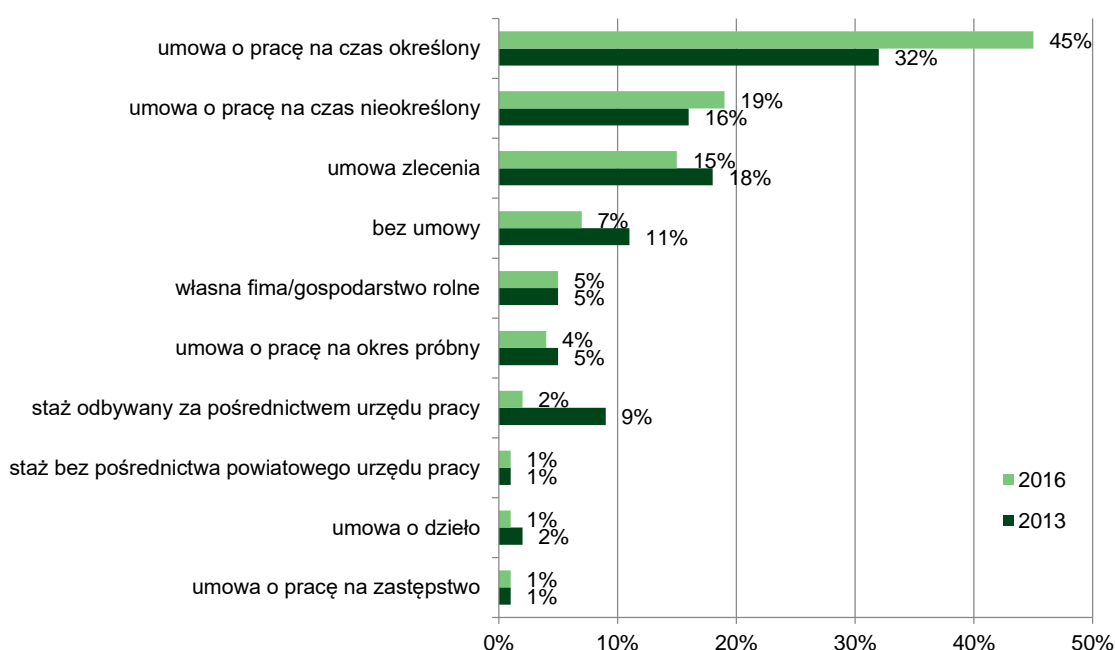

Źródło: badanie, obliczenia własne

Natomiast, warto pamiętać, że mimo spadku udziału bezrobotnych w gronie absolwentów, nadal na niezmiennym poziomie utrzymuje się proporcja osób biernych zawodowo. Z porównania wskaźników z ostatnich 4 lat wynika, że **udział biernych zawodowo pozostaje na stałym poziomie** – nie ulega zmniejszeniu mimo pozytywnej sytuacji rynkowej. Zaistniała sytuacja świadczy albo o szczególnych trudnościach tej grupy osób na rynku pracy, albo o dobrowolności pozostawiania biernym zawodowo. Dane z badania nie rozstrzygają tej kwestii. Osoby bierne zawodowo niżej oceniają wybór zawodu, rzadziej przystępowały do egzaminu zawodowego, a jeśli już się na niego decydowały to częściej go nie zdawały. Wśród przyczyn pozostawiania poza aktywnością zawodową przeważają czynniki uniemożliwiające podjęcie aktywności zawodowej – opieka nad osobami zależnymi bądź choroba. Część osób zidentyfikowana jako bierna zawodowo nie podejmowała się poszukiwania pracy, gdyż planowała wyjazd zagraniczny albo oczekiwała na podjęcie pracy. Dane z badania jednoznacznie wskazują, że bierni zawodowo nie zabiegają o poprawę własnej sytuacji - będąc w rejestrach urzędu pracy rzadziej niż bezrobotni korzystali z oferowanych usług mających doprowadzić do zatrudnienia.

Co jeszcze uległo korzystnej zmianie?

Wykres 2. Podstawa wykonywania pracy w badaniu z 2016 i 2013 roku

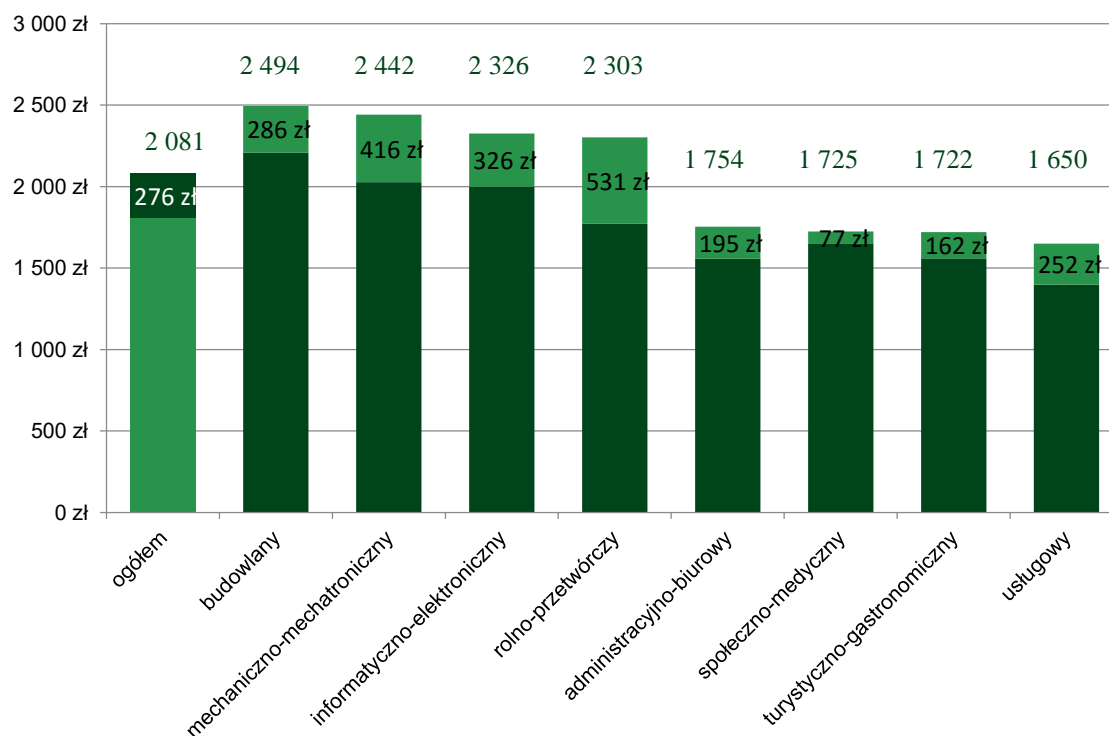
Źródło: badanie, obliczenia własne

Sytuacja absolwentów szkół zawodowych po roku od ukończenia szkoły uległa znaczącej poprawie na małopolskim rynku pracy. Zdecydowanie skrócił się czas poszukiwania pracy o około 2 miesiące w porównaniu do danych z 2012 roku. Wzrosła liczba pracujących oraz utrzymała się wysoka liczba uczących się, przy równoczesnym spadku bezrobotnych. Generalna poprawa sytuacji absolwentów dokonała się przy równoczesnej poprawie warunków pracy, wyższy jest udział umów o pracę, które gwarantują absolwentom większe bezpieczeństwo oraz respektują przywileje pracownicze, a także wzrosły wynagrodzenia – w porównaniu do poprzedniej tury badania o 15%, tj. 277 zł. Grupami, w których poprawa wynagrodzeń była

największa to technicy (o 308 zł), osoby, które uzyskały zawód z branży rolno-przetwórczej (o 531 zł) oraz mechaniczno-mechatronicznej (o 416 zł) oraz zatrudnione na umowę o pracę na czas nieokreślony (o 483 zł).

Wykres 3. Średnie wynagrodzenia w 2016 roku oraz wzrost wynagrodzeń pomiędzy badaniami w 2015 i 2016 roku w podziale na branże

Źródło: badanie, obliczenia własne

Technikum awangardą szkół zawodowych

Wśród badanych typów szkół najbardziej wyróżnia się technikum, które staje się coraz bardziej popularne wśród uczniów, ale także ze względu na zmiany wartości monitorowanych w badaniu wskaźników, jak choćby wzrost udziału pracujących (o 8 p.p.), czy wzrost wynagrodzeń (o 17%). Pozytywne zmiany obserwowane wśród absolwentów techników przekładają się na całą grupę badanych absolwentów szkół zawodowych. Mimo coraz korzystniejszego obrazu techników należy jeszcze raz stanowczo podkreślić, że w tym typie kształcenia wymaga poprawy praktyczna nauka zawodu. Absolwenci technikum częściej niż pozostałe grupy absolwentów wskazywali na braki w obszarze praktyk podkreślając niedostateczną ich jakość, sposób zorganizowania, brak profesjonalizmu przygotowania i prowadzenia zajęć, niedostosowanie do praktyki zawodowej, brak powiązań praktyki z teorią, nieumiejętność przekazywania tej wiedzy uczniom etc.

Wśród absolwentów technikum bardzo popularne jest kontynuowanie edukacji na studiach. Najbardziej zmotywowani do pójścia tą ścieżką kariery zawodowej byli absolwenci, którzy kształcili się w zawodach informatyczno-elektronicznych (61% kontynuujących naukę) oraz administracyjno-biurowych (58%).

Najmniejszy udział kontynuujących edukację był wśród absolwentów kierunków rolno-przetwórczych (28%) i mechaniczno-mechatronicznych (33%). Duża część młodzieży decydując się na kontynuację nauki **wybierała ją zgodnie z profilem zawodu**, który zdobywali ucząc się w szkole średniej. Słabszy poziom zgodności widoczny jest wśród absolwentów kształcących się w zawodach branży usługowej oraz turystyczno-gastronomicznej. Warto podkreślić, że **brak istotnych różnic w kierunkach kształcenia osób studiujących oraz łączących tą aktywność z pracą**. Osoby, które łączyły pracę z nauką najczęściej studiowały niestacjonarnie (76%), podczas gdy osoby wyłącznie uczące się korzystały przede wszystkim ze stacjonarnego trybu studiów (85%).

Tabela 1. Udział kontynuujących naukę oraz zgodność kierunku kształcenia w szkołach oraz na studiach

Zawód szkolny	Udział kontynuujących naukę	Kierunek, na którym absolwenci kontynuują naukę
 informatyczno-elektroniczny	61%	informatyka (29%) informatyka stosowana (12%) informatyka i ekonometria (5%)
 administracyjno-biurowy	58%	finanse i rachunkowość (20%) ekonomia (17%) zarządzanie (10%)
 usługowy	41%	zarządzanie (9%) grafika (7%) pedagogika (7%)
 budowlany	39%	budownictwo (32%) geodezja i kartografia (7%) inżynieria środowiska (5%)
 turystyczno-gastronomiczny	38%	turystyka i rekreacja (14%) zarządzanie (10%) pedagogika (9%)
 społeczno-medyczny	36%	fizjoterapia (22%) chemia (8%) kosmetologia (6%)
 mechaniczno-mechatroniczny	33%	mechanika i budowa maszyn (17%) automatyka i robotyka (12%) mechatronika (12%)
 rolno-przetwórczy	28%	zootechnika (16%) zarządzanie (12%) rolnictwo (8%)

Źródło: badanie, obliczenia własne

Opis badania

„Badanie losów absolwentów szkół zawodowych” to badanie cykliczne realizowane rokrocznie od 2011 roku. Zakłada badanie absolwentów szkół zawodowych po roku od ukończenia szkoły. Prowadzone jest we współpracy ze szkołami zawodowymi i zasięgiem obejmuje wszystkie placówki na terenie Małopolski (technika, zasadnicze szkoły zawodowe oraz szkoły policealne). Realizacja badania w oparciu o tą samą metodologię gwarantuje porównywalność wyników pomiędzy poszczególnymi latami. Badanie w latach 2009–2015 realizowane było przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, a począwszy od 2016 roku jest kontynuowane przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego.

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od października do grudnia 2016 roku. Wzięli w nim udział absolwenci następujących typów szkół: technikum (3 764), szkoła policealna (256) oraz zasadnicza szkoła zawodowa (980 w tym: młodociani pracownicy – 528 oraz uczniowie - 452).

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

www.obserwatorium.malopolska.pl